

**KOLOSTOMASI BOR BEMORLARDA HAMSHIRALIK
PARVARISHI**

*Ismoilova Sevara Ne'matillayevna,
Asaka Abu Ali Ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi
Hamshiralik ishi kafedrsi mudiri.*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada kolostoma qo'yilgan bemorlarga ko'rsatiladigan parvarishning asosiy yo'nalishlari, muammolari va ularga yechim topish yo'llari yoritilgan. Kolostoma bemor hayotini saqlab qolish va ularning turmush sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan jarrohlik amaliyoti hisoblanadi. Maqolada kolostomasi bor bemorlarni parvarishlashda hamshiralik xizmatining ahamiyati, parvarish davomida e'tibor berilishi lozim bo'lgan jihatlar, psixologik qo'llab-quvvatlash hamda gigiena qoidalariga rioya qilishning zarurligi haqida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *Kolostoma, hamshiralik parvarishi, gigiena, bemorlarni qo'llab-quvvatlash, psixologik yordam, sog'liqni saqlash.*

Kolostoma – bu ichakning qorin devoriga chiqarilishi natijasida sun'iy ravishda yaratilgan ochilish bo'lib, najas chiqarishni ta'minlaydi.

Bu operatsiya odatda ichakning qisman yoki to'liq chiqarilishi zarur bo'lgan kasalliklar (masalan, yo'g'on ichak saratoni, Kron kasalligi, divertikulit) tufayli amalga oshiriladi. Ushbu holat bemorning turmush tarzini o'zgartirib, unga moslashuv jarayonini talab qiladi. Hamshiralik parvarishi ushbu jarayonda muhim o'rin tutadi.

Kolostomiya turlariga quyidagilar kiradi:

1. Loop kolostomiyasi: Ushbu turdagi kolostoma odatda favqulotda vaziyatlarda qo'llanadi va vaqtinchalik va katta stoma hisoblanadi. Ichakning halqasi qorin bo'shlig'iga chiqariladi va tashqi qurilma bilan ushlab turiladi.

Keyin ichak qorin bo'shlig'iga tikiladi va bitta stomada ikkita teshik hosil bo'ladi: biri axlat uchun, ikkinchisi shilimshiq uchun.

2. Oxirgi kolostomiya: Ichakning bir uchidan stoma hosil bo'ladi. Ichakning boshqa qismi olib tashlanadi yoki tikiladi (Hartman protsedurasi).

3. Ikki barrelli kolostoma: Ichak kesiladi va ikkala uchi qorin bo'shlig'iga chiqariladi. Faqat proksimal stoma ishlaydi. Ko'pincha, ikki barrelli kolostoma yo'g'on ichakka ikkita teshikka ega (distal va proksimal) vaqtinchalik kolostomadir. Yo'q qilish proksimal stoma orqali sodir bo'ladi

Shuningdek, Pastga tushadigan va sigmasimon kolostoma turlari ham mavjud.

Nomidan ko'rinib turibdiki, qorin bo'shlig'ining pastki chap qismidagi tushuvchi yo'g'on ichakka tushuvchi kolostoma qo'yiladi. Umuman olganda, chiqish nazorat qilinishi mumkin va barqarorroq.

Sigmasimon kolostomiya sigmasimon ichakni qoplaydi va tushayotgan kolostomadan bir necha dyuym pastroqdir. Sigmasimon kolostoma yo'g'on ichakning ko'p qismi o'z ishini bajarishga imkon beradi, shuning uchun axlatni chiqarish odatda qattiqroq va muntazam ravishda sodir bo'ladi.

Bundan tashqari, Abdominal perineal rezektsiya (APR) anal yoki to'g'ri ichak saratonini davolash uchun operatsiya hisoblanadi. Bu yo'g'on ichakning pastki qismini, to'g'ri ichakni va anusni olib tashlashni o'z ichiga oladi.

Kolostomiya: Anus va to'g'ri ichakni olib tashlash tufayli najas tanani tark etishi uchun yangi joy kerak b'ladi. Shunday qilib, APR paytida yo'g'on ichakning pastki uchi qorin bo'shlig'idan tashqariga chiqariladi, odatda qorin tugmasidan taxminan ikki dyum uzoqlikda. Bu kolostoma deb ataladi. Qorin bo'shlig'ining tashqi tomonidagi yo'g'on ichakning shilliq qavati stoma deb ataladi. Stoma pushti yoki qizil bo'lib, porloq va nam ko'rinadi. APRdan so'ng, najas tanani stoma orqali, to'g'ridan-to'g'ri stoma ustiga kiyiladigan kolostoma qopiga tashlaydi. Ushbu sumka gaz va axlatni to'playdi. Bemorning o'zi aniqlamasa, hech kim kolostoma haqida bila olmaydi.¹

¹ Smith R., Brown T. "Stoma Care: A Guide for Nurses." Oxford University Press, 2019.

Qorin bo'shlig'i perineal rezektsiyasi belgilari o'z ichiga olishi mumkin:

1. Najasda qora yoki qizil qon
2. Najasdagi shilimshiq
3. Tor tabure
4. Qorin og'riq
5. Og'riqli ichak harakatlari
6. Temir tanqisligi anemiyasi

Qorin bo'shlig'i perineal rezektsiyasi tashxisi

1. To'liq qon ro'yxati (CBC).
2. Karsinoembrionik antigen (CEA).
3. Kimyo paneli. Ko'krak qafasining KT (kompyuter tomografiyasi).
4. Tos a'zolarining MRI (magnit-rezonans tomografiya).

Qorin bo'shlig'i perineal rezektsiyasi davolashni jarrohlik usullari:

1. Ochiq jarrohlik: Qorin bo'shlig'ida bitta kichik kesma qilinganida, bu ochiq operatsiya deb ataladi.
2. Minimal invaziv jarrohlik: Qorin bo'shlig'ida bir nechta kichik kesmalar qilinganda va saratonni olib tashlash uchun kichik jarrohlik asboblari va videokamera o'rnatilganda, bu minimal invaziv jarrohlik deb ataladi.
3. Kimyoterapiya: Bu radiatsiya terapiyasi bilan bir qatorda tomirlar orqali dorilarni yuborish.
4. Radiatsiya terapiyasi: saraton hujayralarini o'ldirish uchun yuqori quvvatli nurlardan foydalanadi.

Kolostomasi bor bemorlarni parvarishlashning asosiy yo'nalishlari

Gigiena va kolostoma parvarishi. Kolostomaga maxsus stomalar sumkasi (paket) o'rnatiladi. Bemor va uning yaqinlariga stomaga g'amxo'rlik qilish bo'yicha ko'rsatmalar berilishi zarur.

Psixologik yordam. Kolostoma qo'yilgan bemorlar ko'pincha o'zini noqulay his qiladi va psixologik qo'llab-quvvatlashga muhtoj bo'ladi.

Hamshira bemorni ruhiy jihatdan qo'llab-quvvatlab, moslashuv jarayonida yordam berishi lozim.

Davolash jarayonida bemorning ijtimoiy hayotini tiklashga e'tibor qaratish ham muhimdir.

Parhez va oziqlanish. Kolostomasi bor bemorlar uchun to'g'ri ovqatlanish tartibini ta'minlash kerak. Bu jarayon ichaklarning faoliyatini yaxshilashga yordam beradi.

Spirтли ichimliklar, yog'li va ziravorli ovqatlardan voz kechish tavsiya etiladi. O'quv faoliyati.

Hamshira bemorga kolostomani parvarishlash, uni to'g'ri tozalash va stomalar sumkasini almashtirish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni o'rgatadi.

Bu bemorning mustaqilligini oshiradi va parvarish jarayonini yengillashtiradi.

Xulosa qilib aytqanda, Kolostoma qo'yilgan bemorlarga sifatli hamshiralik parvarishini ta'minlash ularning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy sog'lig'ini tiklashda katta ahamiyatga ega. Hamshira nafaqat tibbiy yordam ko'rsatadi, balki bemorning hayot sifati va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga ko'maklashadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston sog'liqni saqlash vazirligining klinik protokollari va tavsiyalari.
2. Akhmedova Z. "Hamshiralik ishi va parvarish." Toshkent, 2021.
3. Smith R., Brown T. "Stoma Care: A Guide for Nurses." Oxford University Press, 2019.
4. Milliy va xalqaro sog'liqni saqlash tashkilotlari ma'lumotlari (WHO, CDC).
5. Mustaqil tibbiyot jurnalida chop etilgan maqolalar va tadqiqotlar.